

Information från överförmyndaren om God man och Förvaltare

Överförmyndaren

I varje kommun ska det finnas en överförmyndare eller en överförmyndarnämnd.

Överförmyndarens verksamhet regleras av bestämmelserna i föräldrabalken.

Överförmyndarens uppgift är att förhindra att personer som inte själva kan tillvarata sin rätt drabbas av rättsförluster. Det kan vara omyndiga eller personer som på grund av hög ålder, sjukdom, psykisk störning eller handikapp inte kan bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person.

För den som har behov av hjälp medverkar nämnden till att god man, förvaltare eller förmyndare utses.

Överförmyndaren kontrollerar sedan att de utsedda personerna fullgör sina uppdrag på ett tillfredsställande sätt.

Vem kan få god man?

I föräldrabalken står det "Om någon på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållanden behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person skall rätten, om det behövs, förordna god man för honom eller henne..."

Den gode mannen är ställföreträdande för den som inte själv kan ta tillvara sina intressen. Den person som har god man kallas huvudman. Personer som är dementa, lider av psykisk sjukdom eller har ett funktionshinder kan tillhöra de grupper som är i behov av god man.

Även om en god man utses för en person så behåller personen sin rättsliga handlingsförmåga.

Ansökan om god man

Huvudmannen själv eller hans/hennes anhöriga kan ansöka om god man.

Ansökan kan skickas till tingsrätten eller till överförmyndaren.

Personal inom sjukvården eller socialtjänsten kan anmäla att det finns ett behov av god man. Anmälan görs då till överförmyndaren.

Ansökan eller anmälan handläggs av överförmyndaren som vid behov också tar fram förslag på god man.

Det är sedan tingsrätten som fattar beslut om att utse god man. Om inte huvudmannen kan ge sitt samtycke till att god man utses kontaktas huvudmannens anhöriga innan beslut fattas.

Gode mannens uppgifter

Godmanskapets omfattning kan vara mer eller mindre begränsat.

I uppdraget kan ingå att bevaka huvudmannens rättigheter, sköta huvudmannens ekonomi och att sörja för att huvudmannen får god vård och omsorg.

Den gode mannen tar som regel över ansvaret för huvudmannens ekonomi. Inom två månader från förordnandet ska den gode mannen till överförmyndarnämnden lämna en förteckning över huvudmannens tillgångar och skulder.

Den gode mannen ska se till att samtliga konton, utom det som behövs för löpande utgifter, spärras. Uttag från spärrat konto kan därefter endast göras efter medgivande från överförmyndarnämnden.

Samtliga konton ska stå i huvudmannens namn.

Den gode mannen ska föra kassabok regelbundet och spara samtliga verifikationer/kvitton.

Före den 1 mars varje år ska den gode mannen redovisa sin förvaltning för föregående år till överförmyndarnämnden genom en årsräkning.

En särskild slutredovisning ska lämnas när uppdraget upphör.

Vissa åtgärder kräver alltid överförmyndarnämndens godkännande.

Det gäller till exempel vid köp och försäljning av fastighet och bostadsrätt, bodelning och arvskifte, upptagande av lån, vissa kapitalplaceringar m.m.

God man i övriga fall

Överförmyndaren kan i vissa andra fall utse god man;

* om en förmyndare/förälder på grund av sjukdom eller annan orsak är förhindrad att utöva förmynderskapet kan en god man förordnas i förmyndarens ställe.

* om en rättshandling ska företas mellan förmyndare och ett omyndigt barn ska en god man förordnas. Det kan till exempel vara fråga om en gåva från förmyndare till den omyndige, lån från den omyndige till förmyndaren samt när både förmyndaren och den omyndige har del i samma dödsbo.

* om det ska företas en rättshandling där huvudmannen på grund av intressekonflikt inte kan företrädas av den gode mannen som redan är förordnad kan en särskild god man förordnas för denna rättshandling.

* om det vid dödsfall finns kända eller okända arvingar eller testamentstagare som vistas på okänd ort eller om det är osäkert om den avlidne efterlämnat några arvingar kan en god man förordnas för att bevaka deras rätt.

* om det i övrigt krävs att en bortovarandes rätt ska bevakas eller bortovarandes egendom ska förvaltas kan en god man förordnas.

OBS! Idag är endast föräldrar förmyndare, alternativt någon i deras ställe om föräldrarna av någon anledning inte kan utöva förmynderskapet. Förmyndare är man till barnet är myndigt.

Ordet förmynderskap försvann som begrepp för vuxna när omyndighetsförklaringen avskaffades 1988 och ersattes med förvaltarskap.

Förvaltare

Förvaltarskapet är en tvångsåtgärd som kan genomföras mot huvudmannens vilja. Förvaltarskapet innebär att huvudmannen helt förlorar sin rättshandlingsförmåga i de delar som omfattas av förvaltarskapet. Förvaltarskapet är ofta begränsat och anpassat till behovet i varje enskilt fall. Det kan omfatta förvaltningen av en viss fastighet eller en viss del av huvudmannens kapital.

En förvaltare förordnas när det inte är tillräckligt med ett godmanskap. Utöver de förutsättningar som gäller för att god man ska förordnas krävs att en läkare har intygat att huvudmannen är ur stånd att vårda sig eller sin egendom.

Ett förvaltarskap ska omprövas varje år för att eventuellt kunna övergå i ett godmanskap. Enda skälet till att förvaltarskapet ska kvarstå är att huvudmannen själv kan vidta sådana ekonomiska dispositioner att han kan skada sig själv.

Ansökan om att förvaltarskap ska anordnas kan göras av god man, anhöriga eller överförmyndaren.

Vem kan bli god man eller förvaltare?

Lagtexten säger att till god man eller förvaltare ska utses "rättrådig, erfaren och i övrigt lämplig man eller kvinna som är myndig och själv inte har förvaltare och som har ordnad ekonomi och som inte förekommer i brottsregistret".

Eftersom uppdragen kan omfatta vitt skilda saker är det naturligtvis av värde att ha bredd i kunskap och erfarenhet.

Föräldraförvaltning

En person är omyndig till dess han/hon fyller 18 år. Om föräldrarna har den rättsliga vårdnaden om barnet är de också förmyndare, legala förmyndare.

När den omyndige fyllt 16 år ska han ges tillfälle att yttra sig inför viktiga beslut. Numera för föräldrarna själva förvalta sina barns tillgångar utan att behöva redovisa till överförmyndaren, så länge barnens tillgångar understiger åtta basbelopp. Det åligger föräldrarna/förmyndarna att omedelbart anmäla till överförmyndaren om barnets tillgångar överstiger åtta basbelopp.

Om det är nödvändigt kan överförmyndaren besluta att föräldrarna ska redovisa sin förvaltning även om tillgångarna understiger åtta basbelopp.

Överförmyndaren kan, om det finns behov, besluta om andra ingrepp i föräldrarnas fria förvaltning. Om föräldrarna inte fullgör sin skyldighet att förvalta barnens pengar på ett tillfredsställande sätt kan överförmyndaren spärra barnens samtliga tillgångar.

Vissa åtgärder kräver alltid överförmyndarens godkännande.

Det gäller exempelvis när ett barn ska sälja eller köpa fastighet eller bostadsrätt, om fastigheten ska pantsättas eller om barnet ska låna eller låna ut pengar.

Oavsett om barnens tillgångar över- eller understiger åtta basbelopp är föräldrarna skyldiga att förvalta tillgångarna på ett sätt som överensstämmer med föräldrarnas regler.

Barnens tillgångar får endast användas för barnens behov och inte för föräldrarnas.

Kontrollerad förvaltning

När ett barn äger tillgångar över åtta basbelopp eller om barnet äger en fastighet eller del av fastighet ska förvaltningen kontrolleras av överförmyndaren. Föräldrarna ska redovisa sin förvaltning genom att varje år ge in en årsräkning.

Vid kontrollerad förvaltning krävs särskilt tillstånd av överförmyndaren även för köp av enskilda aktier

Arvoden

Gode män, förvaltare och särskilt förordnade förmyndare är berättigade till ett arvode. Det betalas ut årligen efter att redovisning och redogörelse granskats av överförmyndaren.

Överförmyndaren beslutar om arvodets storlek och om arvodet ska utbetalas av huvudmannen eller av kommunen. Normalt ska arvodet betalas av huvudmannen.

Om huvudmannens inkomster understiger 2,65 basbelopp och han inte heller har tillgångar över 2 basbelopp ska arvodet betalas av kommunen.

Arvodet utgår beroende på omfattningen av uppdraget efter vissa procentsatser av basbeloppet.

Är du intresserad av att bli god man eller förvaltare eller har du frågor

som inte besvaras i denna information är du välkommen att kontakta oss på telefon 0491-293 69 eller via mail overformyndare@hogsby.se.